CAKOV&PARTNERS

KALIN CAKOV – METODIY MONEV – JÁN OBUŠEK

realizované diela: Villa Cosmopolitan, Bratislava (s T. Fojtíkom, K. Karsayovou); Villa Blanc, rekonštrukcia RD, Bratislava (s T. Fojtíkom, M. Tatranským, K. Karsayovou, V. Schmidtom); interiér reštaurácie Scenario, Viedeň (s K. Karsayovou, V. Schmidtom); interiér bytu, 12 Lofts, Praha (s T. Fojtíkom, M. Tatranským, K. Karsayovou, V. Schmidtom); interiéry bytov a domov – Riverpark, Eurovea, Rovinka, Condominium Renaissance, Skybox, Bratislava (s T. Fojtíkom, M. Tatranským, K. Karsayovou, V. Schmidtom); rodinné domy – Rača, Záhorská Bystrica, Rovinka, Malinovo, Dunajská Lužná, Devín, Bratislava (s T. Fojtíkom, M. Tatranským, K. Karsayovou, V. Schmidtom)

RADI SA HRÁME S PSYCHIKOU ČLOVEKA

Kalin Cakov a Metodiy Monev v rozhovore s Andreou Bacovou

Andrea Bacová: Váš ateliér má za sebou kus profesionálnej dráhy. Realizovali ste bytové domy, rodinné domy, hotel, vinárstvo, množstvo interiérov, zúčastnili ste sa celého radu súťaží. Nie ste žiadni začiatočníci, no je možné, že v dnešnej dobe hľadáte ďalšie smerovanie. Povedz, čo máte nové a na čom v súčasnosti pracujete.
Kalin Cakov: Máme niekoľko nových projektov. Väčšinou to boli súťaže, ale aj priame zákazky. Robili sme súťažný projekt do Brna, kde by sme radi uspeli – ide o školský komplex. Do Bratislavy sme teraz robili takisto zaujímavý projekt pre súkromnú vysokú školu. Úlohou bolo s minimálnymi nákladmi dosiahnuť maximálny efekt – reprezentatívny objekt.
AB: To nie sú na naše pomery štandardné úlohy. Pokiaľ viem, takéto zadania ste ešte doteraz nerobili.
KC: Určite nie, okrem toho – vysoká škola sa nerobí každý deň.
AB: Súvisí to s tým, že verejné stavby sa robia u nás minimálne.
KC: V Brne išlo o súťaž na súkromnú školu typu high school, čiže základnú školu so strednou školou. Je to zaujímavý projekt, aj čo sa týka budgetu, využívania materiálov – je to čosi iné. Okrem toho v Bratislave navrhujeme tiež sociálne bývanie, čo je pre nás výzva. Tu máme stanovený určitý finančný limit.
AB: Pri nájomnom bývaní to spravidla býva osemsto eur na meter štvorcový podlažnej plochy.
KC: Aj menej. Je to však súkromný developerský projekt, ktorý sa musí vysporiadať s tým, že v Petržalke musí predať byty za 1500 eur s DPH.
AB: Musí to byť osvietený investor, keď sa dá na takúto investíciu, na ktorej nemôže mať až taký veľký zisk ako pri štandardných bytových domoch.
KC: Komercia sa dá robiť viac-menej zo všetkého – pokiaľ je rozumný partner, resp. z druhej strany aj rozumný architekt, ktorý si nechce spraviť za cudzie peniaze svoj pomník. A my sme sa k tomu aj tak postavili. Ak nechcem spomínať malé privátne projekty – apartmány v Prahe, vo Viedni či tu v Bratislave –, robíme aj ďalšie zaujímavé projekty. Napríklad prímorské rekreačné strediská v Bulharsku – v Primorsku a v Albene. Dostali sme sa k tomu na základe výberového konania. Ide o dosť veľké urbanistické celky – 650 tisíc metrov štvorcových s potenciálnymi 10 000 ľuďmi – čiže malé mestečko. Navrhujeme to naozaj od základu. Robíme teraz urbanizmus, hoci je tam trochu netradičný postup. Tým, že sa investori ponáhľajú, chceli, aby sme spravili najprv srdce komplexu. Avšak srdce bez konceptu nemusí byť funkčné. Takže, hoci si to neobjednali, museli sme spraviť najskôr celkový koncept a do toho teraz navrhujeme to srdce – je to veľká reštaurácia pre celý areál plus bazény, ktoré cez deň fungujú ako kúpalisko a večer sú súčasťou promenády.
AB: Takýto náročný projekt sa zrejme nedá robiť na diaľku.
KC: Často tam chodíme, konzultujeme. Spočiatku sme boli pre nich príliš moderní. Robíme teda teraz centrum, no je to príliš veľký projekt na to, aby sme to navrhovali celé. Pravdepodobne budeme projektovať ešte jeden – dva hotely a ostatné by sa mohlo stavať podľa nejakých našich regulatívov.
AB: Funguje tam teda územný plán?
KC: Áno, funguje, hoci majú trochu odlišný systém ako u nás. Majú tam ale našťastie nemeckého manažéra, ktorý tomu dáva isté kontúry. To sú teda väčšie projekty. Okrem toho robíme aj niekoľko gastro prevádzok v Petržalka City – sushi bar, taliansku reštauráciu s vinotékou –, ďalej rodinné domy v Bratislave a podobne.
AB: Interiéry sú zrejme pre vás príjemnejšie a odľahčujúce zakázky – menej náročné na realizáciu či dozor.
KC:: Sú však v súčasnej situácii pre nás nosné – tak ako aj pre iných architektov. Je to 70 – 80 percent našej práce.
AB: Developerské projekty, ktoré si spomínal, sú pravdepodobne dlhodobejšou záležitosťou a v súčasnosti sa vyvíjajú pomalšie.
KC:: To áno, ale nie je ich zase toľko. Máme také dva – tri, ale vyváženosť medzi nimi a interiérmi stále nie je. Väčšina ateliérov sa venuje privátnym projektom, rodinným domom, interiérom, keďže developerské projekty chýbajú.
AB: Bolo to cítiť aj na našej tohoročnej Cene ARCH. Dominovali drobné veci, ktoré sú v inej polohe ako veľké stavby, za ktorými je iné zázemie a iné peniaze. Stále sa držíte svojich minimalistických konceptov, minimalistickej architektúry, svojho rukopisu, alebo sa púšťate aj do experimentálnejších riešení?
KC: Ťažko povedať. Vždy, keď je možnosť, tak „uletíme“. Napríklad na projekte v Primorsku je charakteristická vlna.

Chceme sa posunúť ďalej. Pred tromi rokmi sme robili súťaž na Centrum vedy a techniky v Belehrade – bol to celkom futuristický projekt. Aj Skyboxy nie sú celkom pravouhlé. Avšak s tým zase nemôžeme ísť do Brna. Brniansky projekt sme poňali celkom minimalisticky. Zaha Hadid nepríde na Slovensko zo dňa na deň, ale sem-tam si nejakú krivku dovolíme, resp. investori si ju dovolia zaplatiť. V Primorsku sme si teda dovolili vlnu s filigránskou tenkou líniou – to zaplatia. Ale celé to obtočiť sa nedá. *(smiech)*
AB: Ale nakresliť by ste to vedeli…
KC: Centrum v Belehrade sme obtočili, ale nepochopili nás. Vyhral to Rakúšan, ktorého návrh bol taký „kockatý" na strakatých nožičkách. V porote boli Rakúšania – tak asi preto. *(smiech)*
AB: Architektúra sa, bohužiaľ, nedá hodnotiť číslami a z hľadiska posudzovania patrí v zásade k neobjektívnej, resp. príliš subjektívnej disciplíne. V tomto čísle publikujeme Vínimku. Takýto typ interiéru patrí momentálne k obľúbenej a príťažlivej téme, architektúra v spojení s vínom priam provokuje k nejakým „výstrelkom". Aké bolo pre vás v tomto prípade zadanie? Mali ste nejaké konkrétne požiadavky či obmedzenia, alebo vám dal investor úplnú voľnosť?
KC:. Povedal, že to má byť vinotéka a máme to spraviť tak, ako vieme. V priebehu dvoch – troch týždňov mal na stole naše prvé vízie a hneď sa s tým stotožnil. Hoci to bolo ešte surové, bez výberu stoličiek a podobne. Vymysleli sme to koncepčne. V prvom rade sme hľadali miesto pre toalety.
AB: Dosť zvláštny prístup, i keď v stiesnených podmienkach býva práve táto záležitosť podstatná.
KC: Pre nás aj najjednoznačnejšia. Vždy sa snažíme, aby toalety boli v tom podniku zapamätateľné.
AB: Tu sa tento cieľ cez dielo Ašota Haasa určite naplní.
KC: Ašot sa tam dostal až na záver. Je to náš veľmi dobrý kamarát, jeho dielo máme aj v ateliéri, pozvali sme ho už niekoľkokrát do našich projektov. Že jeho prácu umiestnime aj sem, nás napadlo naozaj až na záver – spontánne. Najprv sme našli miesto na toalety. Človek však spočiatku vníma „ježka" s napichanými fľašami – ako pulzujúce srdce – a až sekundárne zistí, že sú to toalety. Investor nám hovoril, že návštevníci majú problém sa tam zorientovať. Sľúbil som mu, že toalety ešte nejako ozvláštnime, dokonca sme tam nechali vývod elektriny kvôli prípadnému osvetleniu a napadol ma Ašot Haas. Opýtal som sa ho, či sa neurazí, ale povedal, že bude preňho pocta dopomôcť k neobyčajnému zážitku na našich toaletách.
AB: Je to zároveň aj veľmi dobrý marketingový ťah – preňho aj pre Vínimku.
KC: Toalety boli preňho od začiatku zážitkové a bol rád, že môže prispieť k tomu, aby boli zážitkové ešte viac. Ďalší vtip bol v tom, že investorovi spravil vlastne len polovičné dielo. Druhá polovica vzniká odrazom v zrkadle.
AB: Pri interiéroch tohto typu je vtip dôležitý, obzvlášť pri tejto funkcii, keď sem návštevník ide preto, aby sa tešil z konzumácie kvalitného vína.
KC: Určite. Tu bola prvá logistika, koncept zážitkov, scenérií. Výber stoličiek bol až na poslednom mieste. Vyberali sme tak, aby to bolo cenovo normálne a pritom pohodlné, aby tam človek zostal a cítil sa dobre. Od samého začiatku bolo jasné, kde bude knižnica, aby si tam návštevník mohol sadnúť a čítať knižky o gastronómii a podobne, kde bude pulzujúce srdce, ktoré sa stane leitmotívom toho celého, kde bude salónik VIP, ktorý má aj únikový východ pre decentné vzdialenie. *(smiech)*
Popri tom vznikla idea piktogramov, rozpixlovaných máp kontinentov s vínnymi regiónmi. Rozmýšľali sme, čo spravíme s klenbami. Nechceli sme ich nechať len biele, ako pôvodne boli, lebo sme tam potrebovali dostať inú atmosféru. Investor chcel, aby to bolo cez deň i v noci útulné.
AB: Tmavá farebnosť je v tomto prípade na mieste.
KC: K tomu sme tam pridali aj tie pixle…
AB: Svetelná atmosféra sa tam dá meniť?
KC: Áno, sú tam reflektory, dá sa s tým robiť niečo mechanicky. Svetelná atmosféra sa mení aj na „ježkovi" – pulzuje v rôznych farbách. Sú tam aj dve chladničky. Hneď pri vstupe je jedna, ktorá vyzerá ako vitrína. Pri toaletách na konci sú sklenené dvere, za ktorými je druhá.
AB: Nemali ste tam zrejme veľa priestoru na technické a skladové zázemie…
KC: Preto sme to spravili aj takto. Zaizolovali sme to polystyrénom a omietli. Je to ale chladnička so všetkým, čo k tomu patrí. Bola tam aj požiadavka na separé VIP priestor. Spravili sme ho ako koňakový, čo k vinotéke vlastne patrí. Dostal biznisovo-komorný charakter, je oddelený nenápadnými posuvnými dverami. Keď sa tie dvere zavrú, nikomu nie je ľúto, že tam nesedí. Keď je otvorený, tak bežného človeka nenapadne si tam sadnúť. Ani dvojice nemajú snahu sa tam „zašiť", majú k dispozícii iné miesta.
AB: Celkom dobre s ľuďmi manipulujete – kde si sadnú, čo robia. *(smiech)*
KC: Je to tak spravené. Keďže v tom kresle človek takmer leží, je jasné, že to nie je na víno, je to na držanie koňakového pohára.
AB: Vínimka je hneď vedľa vášho ateliéru, robili ste pravdepodobne investorovi nepretržitý autorský dozor, však?
KC: Presne tak. A podobne je to s Mozartovým domom tu oproti. Vyhrali sme naň konkurz a robíme ho. Mozartov dom je veľmi zaujímavý projekt.
AB: Aký tu máte plán?
KC: Nechajte sa prekvapiť. *(smiech)*
AB: Veľa vašich projektov sa musí konfrontovať s historickým prostredím, robíte projekty do historických budov. Ako sa vám darí plniť požiadavky pamiatkarov?
KC: Poukázal by som v tejto súvislosti na projekty, ktoré sme robili do Viedne. Išlo napríklad o nadstavbu. Viedeň má svoj stavebný zákonník, ktorý platí len pre ňu. Podľa neho zásah do historickej budovy môže byť len v takom rozsahu, aby dopomohol ku kultúrnemu architektonickému zážitku – aby bol, silne povedané, futuristický. Takéto projekty potom posudzujú architekti, umelci, výtvarníci, sochári, filozofi a tí povedia, či konkrétna nadstavba Viedni prinesie takýto zážitok. Viedeň je v tomto naozaj progresívna.
AB: Určite aj v takýchto prípadoch je lepšie posúvať sa dopredu a nie za každú cenu kopírovať minulosť a neustále sa obzerať dozadu. Pri interiéroch je to zrejme jednoduchšie. V našom prostredí ste vnímaní aj ako dizajnéri, resp. ateliér, ktorý naozaj pracuje s dizajnom, dotvára priestor do posledného detailu. Je zrejme dobré, že máte tak široký záber. S dizajnom pracujete dôsledne aj vo Vínimke. Napadá ma predsa len otázka – prečo má pulzujúce srdce zrýchlený mód?
KC: Je to hra so psychikou. Jeden z prvých barov, ktorý sme robili, bol Candle na Laurinskej. Žiaľ, fungoval len rok. Na konci baru boli tri hojdačky urobené v tom istom dizajne ako barové stoličky. Boli rezervované pre abstinentov. Aby takýto zákazník, keď si dá len džús, mohol mať podobný pocit ako

ten, ktorý pil alkohol. Aby sa priestor s ním hojdal. *(smiech)*. A ono to tak naozaj fungovalo.
AB: Kam chodíš na takéto nápady? *(smiech)*
KC: Veľmi radi sa hráme s psychikou človeka, s jeho vnemami. Keď chceš človeka upútať, môžeš ho upútať aj za malé peniaze, aby mal nejaký zážitok. Bol som na workshope jednej firmy, kde boli architekti z celého sveta. Workschop sa konal v Múzeu Tadaa Anda. A tam ma to chytilo, lebo Japonci sa veľmi hrajú s vnemom. Interiér nenechajú len interiérom. Boli tam výtvarníci, ktorých výstavnícka tvorba spočívala v pocite, vo svetle, v strachu – v niečom extrémnom. Pustili nás do múzea, kde bola úplná tma, nič sme nevideli, potom všetko rozsvietili a pustili do toho hmlu. Začalo sa to svetelne meniť pomocou RGB svetiel, človek strácal orientáciu a začali sme mať pocit, že sa točíme. Vizuálne efekty, impulzy, používame aj my. Podľa mňa človek potrebuje odísť z takéhoto interiéru s niečím, čo si zapamätá. Čierne toalety v Camouflage boli presne o tom istom.
AB: Vo Vínimke si ľudia isto zapamätajú srdce, toho „ježka“. Odbočím trošku k téme vonkajšej terasy. Je to v historickom centre citlivá téma. Bude vonkajšia terasa vo Vínimke stabilne?
KC: Nie. Chceli sme však investorovi pomôcť. Kreslili sme mu na to zasklenia. Sami sme so sebou bojovali, či tam má v zime zostať zasklená kocka.
AB: Takéto terasy ale dosť zabíjajú verejný priestor.
KC: Je to tak. Hviezdoslavovo námestie je niečo iné, tam si terasy našli už svoje miesto…
AB: Mali by ste mať asi svoju predstavu ako riešiť tento problém komplexnejšie.
KC: Urobili sme jeden návrh, za ktorý, keby ho povolili, by sme sa nehanbili. Dali sme tam len sklo na spideroch. Bol by to kubus sám o sebe zvýraznený spidermi. Zvonku by pôsobil ako sklenená kocka. Nepovolili to však. Je to celé diskutabilné.
AB: Vy sa všeobecne radi vo svojich projektoch hráte so svetlom. Princípy, ktoré používate v interiéroch, prenášate aj do architektúry. No v architektúre je to určite ťažšie.
KC: Je to ťažšie, ale dopredu už poviem, že nasvietenie fasády Mozartovho domu bude jedinečné. Chceme ju nasvietiť úplne iným spôsobom, ako býva na Slovensku zvykom. Historickú budovu vždy buď prepália, aby vyznela celá, alebo sa podporujú tektonické prvky. Túto budovu chceme nasvietiť tak decentne, že bude vyzerať, akoby svietila zvnútra von. Z vnútornej strany – medzi oknom a vnútrajškom – bude po perifírii nasvietená ledkami. Nevynikne tým architektúra ako taká, ale celý dom, a to akýmsi záhadnejším spôsobom. Existuje krásne svetlo, ktoré sa mení a volá sa Afrodita…
AB: So svetlom, svetelnými motívmi pracujete teda hodne, dokonca často to býva ťažiskový motív.
KC: Pracujeme s nimi často a radi. Jeden slávny režisér povedal, že svetlom sa dá veľa pokaziť, ale aj zlepšiť.
AB: Afrodita je nejaký systém alebo špeciálna farebnosť svetla?
KC: Zumtobel vyvinul svetlo, ktoré pôsobí ako žiara. Vnútri má taký rolovací prvok, točí sa a mení farbu. Pôsobí ako severná žiara a robí to nádhernú atmosféru. Nasvietime tým zospodu strop v Mozartovej sále. Návštevník, ktorý pôjde po ulici, uvidí strop sály na poschodí. K tomu budú večer ledkami nasvietené rámy skiel a bude to pulzovať. Toto bude ale ešte určite trvať aspoň rok. Medzitým robíme v Eurovei nové nárožie, tam použijeme takisto Afroditu. Tento interiér robíme s Iljom Skočkom, ktorý nás do toho prizval. Hovorili sme mu o Afrodite a jemu sa to veľmi páčilo. Má to dve podlažia a strop toho horného je krásne zvonku vidieť. Cez deň tam chceme dať obraz – nejakú rozpixlovanú grafiku – a večer bude pulzovať Afrodita. Tá mení farbu do biela, do žlta, do zelena.
AB: Vkladáte takto do architektúry už celkom iný, scénografický, rozmer. Najprv si to však skúšate v interiéroch – v menšom –, až potom idete do väčšieho merítka. Tam je už väčšie riziko, ako to celé dopadne. Je možné v takomto prípade urobiť na skúšku nejakú „svetelnú“ simuláciu?
KC: Simuláciu nie, ale máme konzultantov, aby nám povedali, kde to má byť presne umiestnené… Je to všetko o konzultácii a spolupráci. Pokiaľ nebudeme skúšať stále niečo nové, tak zostaneme pri laminátoch.
AB: To je na vašom ateliéri sympatické, že idete ďalej a skúšate stále nové veci.
Metodiy Monev: Áno, ale investori nemajú radi toto slovo.
KC: To nie. Skúšať sa má podľa nich na škole, nie za ich peniaze. *(smiech)*
AB: V architektúre teraz všeobecne pozorujeme a cítime presahy do iných sfér. Či už ide o sociálny alebo výtvarný rozmer, konkrétnejšie o scénografiu, osvetlenie a podobne. Predtým neboli také prostriedky.
KC: V Mozartovom dome pracujeme napríklad s dizajnom výťahu. Navrhli sme výťah, ktorého hydraulika bude zabudovaná v stene a výťah sám o sebe bude taká sklenená slzička. Je to vo vývoji, bude to trvať sedem alebo osem mesiacov. Jedna vec je dizajn – ako to sklo ohýbať a dosiahnuť ten slzičkový efekt –, no druhá vec je splniť všetky normy! Čo sa napríklad stane, ak by sa niekto pod výťah postavil? Preto sme tam dali vodu. A keby tam náhodou niekto vošiel, tak spodok kabíny je urobený membránovo tak, že keď sa ho niekto dotkne, tak sa kabína zastaví.
AB: To ste si riadne skomplikovali život, ale je to dobré. *(smiech)*
KC: Je to super, baví nás to.
AB: Aký systém práce máte v ateliéri? Rozdeľujete si dajako zákazky? Každý robí na svojom projekte a potom v diskusii dospejete k nejakému konsenzu? To býva niekedy dosť ťažké – hlavne vo väčšom ateliéri a ak je tam viacero osobností.
MM: Výhoda je, že dlho robíme spolu – viac ako osem rokov. Tú cestu sme si už našli, čo je fajn. Riešime to cez debatu, ale tá debata je rýchla a produktívna. Nestrácame čas hľadaním nejakých zložitých problémov.
AB: Máte podobné názory na architektúru?
MM: Väčšinou áno, ale sú aj trenice – to je jasné.
AB: Ste čisto mužský ateliér?
MM: Nie, máme aj jednu kolegyňu.
AB: Ako pôsobí žena vo vašom kolektíve?
MM: No, fajn! *(smiech)* Je pravda, že musí mať taký silnejší charakter… Nie je to pre citlivé povahy. Je ale naozaj dobré, že fungujeme takto dlho, takže produktivita je potom veľká.
AB: Pravdou je, že máte ako ateliér už vybudované svoje meno. Musíte zákazky v tomto období nejako veľmi hľadať, alebo prichádzajú samy na základe ústneho šírenia vašej dobrej povesti medzi investormi?
MM: Väčšinou je to ten druhý prípad. Máme svoju internetovú schránku, ale to je len čosi ako vizitka. Nemyslím si, že sme si našli nejakú robotu cez internetovú stránku. A ak, tak to bolo ojedinelé. Väčšinou sme prácu získali cez odporúčania.
AB: Takže máte dosť roboty?

MM: Ale áno. Nebudeme si klamať, tu je malý trh, pre architektov je na Slovensku málo roboty, takže sa snažíme dostať aj von. A je dobre, že sa nám to podarilo.
AB: Zrejme vám hodne pomohli aj súťaže…
MM: Nielen súťaže, ale aj referencie. Robili sme napríklad jeden byt vo Viedni a celkom mal úspech, tak sa to posunulo ďalej. Ústna reklama je najlepšia.
AB: Takže interiéry sú u vás stále ťažiskové?
MM: Interiérov robíme v súčasnosti najviac.
AB: A čo vás viac posúva ďalej? Veľké projekty alebo interiéry? Alebo sa to navzájom ovplyvňuje? V interiéroch sa zase ľahšie overujú experimenty…
MM: Áno, všimli sme si – preglejka teraz fičí. Nemám veľmi rád slovo experiment. Keď za vami príde investor, ktorý chce investovať niekoľko desiatok tisíc eur do interiéru, tak s jeho peniazmi treba narábať zodpovedne. Nemôžem predsa povedať, že si ideme niečo vyskúšať, lebo sa chcem posunúť ďalej!
AB: Ide možno o to, urobiť mu niečo, čo tu ešte nebolo, lebo interiér by mal byť osobitý, individuálny, mal by mať svoj imidž. Takže prichádzate vždy s originálom.
MM: Je to zákazková výroba. Ako keď sa šije oblek – máte v ponuke nejakú látku, ale vždy je iný strih.
AB: Máte svojich stabilných stolárov, resp. remeselníkov, ktorí pre vás pracujú?
MM: My ich nemáme, spolupracujeme len s určitými firmami, ktoré odporúčame klientom. Dlho sme ich na trhu hľadali, no musím povedať, že remeselné prevedenie na Slovensku, chvalabohu, kvalitatívne stúplo, odkedy prišla kríza. Ľudia nemajú vždy peniaze kúpiť si drahé katalógové talianske alebo nemecké kusy, no aj kvalita slovenských stolárov a čalúnnikov stúpla. Poznáme firmy, ktoré majú dobrý výstup, dobrý servis.
AB: Ich kvalita ale stúpa aj vďaka architektom, lebo na ich zákazkách sa postupne učia a vyvíjajú ďalej.
MM: To áno. Okrem toho s remeslom je v dnešnej dobe naozaj problém.
AB: Preto interiéry, ktoré sa vyskladajú z existujúcich dizajnérskych kúskov, sú jednoduchšie. No zase nemôžete spraviť originálny detail.
MM: Výhodou je, že na Slovensku remeselná práca stále nie je taká drahá ako napríklad hneď tu za hranicami – v Rakúsku. Tam sú tie práce veľmi drahé. Stolár alebo čalúnnik v Rakúsku stojí trojnásobne viac ako na Slovensku. V tomto je teda teraz náš trh dobrý – kríza vyčistila konkurenciu.
AB: Naozaj to vidno – možno sa menej robí, ale je to kvalitnejšie.
MM: Snáď áno. Ale nepáči sa mi, že sa teraz propagujú tzv. low-costové realizácie, ktoré deformujú myslenie klientov, resp. laikov, ktorí sa v tom nevyznajú a potom majú skreslené požiadavky.
AB: Chcú všetko za lacný peniaz?
MM: My poskytujeme služby. Je dobré, keď architekt usmerní klienta, že si môže dať spraviť pekné veci za málo peňazí, ale nemyslím si, že by tu mal nastať taký trend, ako sa prezentuje v médiách, že je to to najlepšie, čo sa dá dosiahnuť. To podľa mňa nie je dobré.
AB: Vzory zvonku sa nie vždy dajú v absolútnom význame preniesť sem na Slovensko – či už v interiéroch alebo v architektúre. Je dobré, keď sa to urobí radšej za lacnejší peniaz, ale s efektom. Aj toto je kumšt v architektúre!
A to ľudia niekedy nevedia pochopiť – že si treba nájsť svoju pozíciu, sme na Slovensku, nemôžeme sa hrať na to, že máme toľko peňazí ako napríklad rakúski investori.
MM: O to nejde, ale tu sa tá hranica preskočila až tak, že pomaly to, čo je najlacnejšie, vyhráva všetky ceny. Som proti tomu! Keď niekoho presvedčíte, aby si spravil dobrý interiér alebo dom, tak ten človek k tomu získa aj vzťah – a keď vidí okolo seba toto… Iné by bolo, keby sa projekty hodnotili podľa rozpočtu, tak s tým by som nemal vôbec problém. Ale normálny človek, ktorý sa v tom až tak nevyzná, si otvorí časopis a tam vidí nábytok vyrobený z preglejky v kombinácii z Ikea nábytkom. Mám už také spätné väzby. Človek potom nechápe, načo by potreboval architekta. Toto keď dostane mediálny priestor v časopisoch a televízii, tak sa potom ľudia pozerajú na architektov tak, že ich nepotrebujú. Okrem toho preglejka ako materiál vhodný na nábytkové účely je cenovo drahšia ako odyhovaná drevotrieska – je to v podstate drevený masív. Dodáva sa v menších formátoch, čo znamená, že je tam viac odpadového materiálu pri výrobe nábytku na mieru, opracovanie hrán je zložitejšie, čo v konečnom dôsledku nábytok predražuje.
AB: Sú ale rôzni klienti, sú aj klienti, ktorí nemajú veľa peňazí, ale chcú za to málo spraviť nejaký vtip. Nemusí to byť vydizajnované do maximálneho detailu, ale urobiť low-costový interiér je tiež kumšt, ktorý chce dobrého architekta. Samozrejme, treba ho aj zaplatiť.
MM: Ja s tým súhlasím, ale keď sa to dostane do takej medializácie, že celkom vytlačia kvalitné veci, na ktoré boli peniaze, tak laici majú potom skreslené predstavy. Naozaj si myslia, že služby architekta nepotrebujú.
AB: Tak v takomto prípade už nezostáva nič iné, len že ich architekt musí presvedčiť. Sú ale klienti, ktorí chcú projekt práve od vás. Na druhej strane veľa ľudí si bude stavať ďalej katalógové domy – to bude vždy, je to aj v Rakúsku, je to všade. Ľudia si naďalej budú sami robiť interiéry, lebo niekto si to rád vymýšľa sám a neobráti sa na architekta. To je segment klientov, ktorý nevyužíva služby architekta, ale na druhej strane stále existuje a bude existovať zase segment klientov, ktorý ich využíva.
MM: Mám pocit, že trend katalógových domov pominul.
AB: Je to lepšie. Keď sme to začali pred vyše desiatimi rokmi sledovať, tak to bola vtedy katastrofa. Musím povedať, že „všeobecný“ vkus sa postupne kultivuje. Je to však beh na dlhé trate, ale rozhodne má význam sa tomu venovať.

V Bratislave november 2011

VÍNIMKA
BRATISLAVA
CAKOV&PARTNERS

„VIBRANÉ" SLOVO PO V, KTORÉ BY STE MALI VIDIEŤ

V prvej chvíli, ako som bar Vínimka zbadala, mi zaškrípali zuby. „Gramatický nacista" – tak sa tomu hovorí. Ale potom ma to chytilo, lebo je to napokon dobrý reklamný ťah. Akonáhle vám dôjde spojenie **vín**o a **vín**imka, už vás nepustí. Takže v skratke, o čom sa budeme baviť: Vínimka je vítaný vizuálny víťaz vo víre vitálnych vínnych víkendov. (Áno, vzala som si na to slovník.) Na Ventúrskej je zopár zaujímavých podnikov, a tak je vhodné byť odlišný. Investor to vie, svoje skúsenosti už s podnikmi v centre Bratislavy má. Takto znelo zadanie pre cakov&partners (Cakov, Monev, Obušek): „**Vín**imoční ľudia, **vín**imočné víno, **vín**imočné stretnutia vo **vín**imočnom priestore."

Týchto zopár miestností so skromnou podlahovou plochou bolo ostatne pobočkou banky. Predtým – ktovie. Vínimka má štyri hlavné priestory na troch výškových úrovniach v interiéri a demontovateľnú exteriérovú terasu. Verná zadaniu, už ona je výnimočná – má čiernu markízu. Miesto obvyklých stoličiek či lavíc, ktoré vídavame, nás na tejto oceľovej konštrukcii čakajú pohovky na mieru. Pôsobí kompaktne a trochu noblesnejšie, než jej susedky. Architekti terasu zdvihli na úroveň vstupu, a tak je prechod do interiéru plynulý. Prvý pohľad doň nám odhalí distingvovaný priestor. A záhadné svetelné efekty v pozadí, ktoré človeka ťahajú hlbšie do dispozície. Kým sa dozvieme, čo sú zač, treba ale prejsť úvodnými miestnosťami. V prvej nájdeme bar – jednoduchý, sčasti doska z pohľadového betónu, sčasti príjemný drevený finiš. Najvyššiemu stropu sekunduje prosté barové sedenie a vidíme začiatky prehľadného policového systému na prezentáciu vín. Tiahne sa celým priestorom. Prečo? Vínimka je ráno kaviarňou, na obed si v nej dáte bagetu a večer sa stáva vínnym barom, ale v prvom rade je to vinotéka. A kvôli priestoru je skladom každý vhodný roh. Pár krokov od vstupu je nika, ktorú architekti izolovali polystyrénom a pridali sklené dvierka s tesnením. Bum, vitrínová chladnička je na svete 16 stupňov – a najdrahšie červené vína sa dajú skladovať a vystavovať zároveň.

V momente, ako prejdeme do nasledujúceho priestoru, atmosféra sa zmení. Stojí iba na pár princípoch – výške stropu, farbe a svetle. Podlaha sa zdvíha, oficialita priestoru klesá. Steny a stropy v celej Vínimke sú tmavé, aby pôsobila útulne v každú dennú dobu. Pri klenbových stropoch, kde sme možno zvyknutí na svetlejšie farby, je to nevšedný ťah, ktorý architekti ešte podporili svetlom. Dlhý rad reflektorov v stropnej lište nasvetľuje metalické povrchy a dá sa usporiadať do dvoch či troch svetelných scenérií. Zídu sa – okrem bežnej prevádzky Vínimka každý štvrtok hostí ochutnávky vín. Charakter a zameranie priestoru sú dopovedané milou grafikou kontinentov s vinárskymi oblasťami.

Ďalší ostrovček, ktorý podporuje intimitu, je podsvietená knižnica, plná kníh o víne a gastronómii. Povedľa nenápadné posuvné dvere vedú do salónika. „Keď už to má byť salónik, tak nech je koňakový," vysvetľuje návrh Kalin Cakov, „a k nemu treba aj adekvátne sedenie." V kreslách s koňačikom v ruke napoly ležíte. Tu sa prejavuje manipulačný potenciál, ktorý architekt má – ovzdušie salónika pôsobí tak „VIP", že si doň obyčajný návštevník či párik nesadne. Someliér z Vínimky mi prezradil, že pokiaľ návštevníci, ktorí si salónik rezervovali na rokovanie, zavrú dvere, obsluha ich absolútne neruší. Takže kam, keď chcete uskutočniť výnimočné stretnutie? Do výnimočnej atmosféry Vínimky. Atmosféru a stretnutia z motta v úvode by sme teda mali pokryté. Výnimoční ľudia, tí sa podpisujú na chladničku s výnimočným vínom, ktorú sme spomínali.

women
men
winebar
toilets

toilets
winebar
men
women

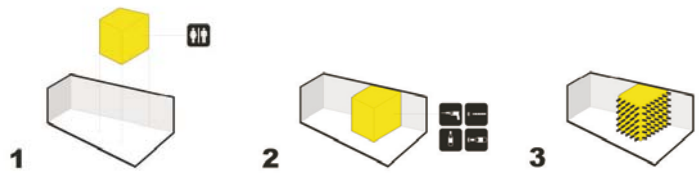

KONCEPT VÍNNEHO „JEŽKA"

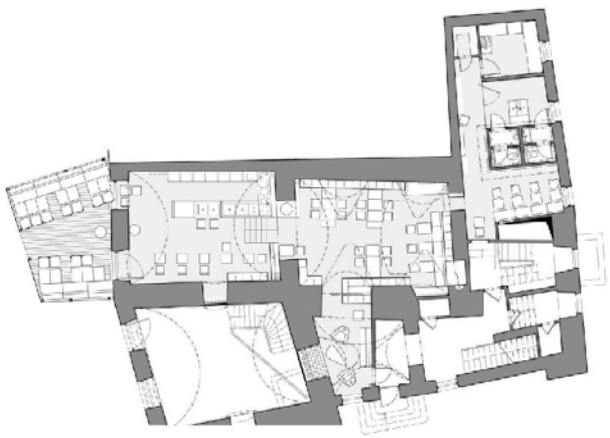

Ale to nie je všetko. Toto sú cakov&partners (Cakov, Monev, Obušek). Architekti, ktorí do baru (Candle) navrhnú hojdačky pre nealkoholikov, aby sa títo necítili obratí o zážitok, ehm, zmeneného priestorového vnímania. Na konci článku je teda to, čím architekti začali. Oné záhadné svetelné efekty, ktoré upútajú už od vstupu. Pulzujúce srdce celého priestoru. Toalety, dámy a páni. V poslednej z miestností baru Vínimka nájdete Veľkého. Žltého. Ježka. Box z lakovanej MDF drží stovky fliaš s vínom. (420. Rátala som.) Je to ďalší kúsok génia pri riešení vystavovania vs. skladového priestoru. Ale hlavne je to veľký „wow efekt" za málo peňazí. Predstavte si to. Vaša náladička pobytom vo Vínimke stúpa a príroda vás vyšle sem. Na úvod ježko intenzívne meniaci farby. Potom? Labyrint. Do toaliet vedú presklené dvere. Stena naľavo je zrkadlo. Dumáte, na ktorú stranu sa vydať. Veselý svetelný objekt od Ašota Haasa vám orientáciu neuľahčí. A potom ešte treba odhadnúť, ktorý z piktogramov znamená vás – karafa na víno alebo kokteilový pohár? Áno, áno, architekti si z vás uťahujú. A volajú to „hra s vnemom". Ale na tieto toalety nezabudnete. Dať priestoru dobrú prevádzku, to je nutné. Dať mu správnu atmosféru, to je potrebné. Ale dať človeku aj zážitok, to je dobrá architektúra.

Korina Krchniaková

VINOTÉKA VÍNIMKA
VENTÚRSKA 5, BRATISLAVA

Investor: Meadows, s.r.o.
Autori: Kalin Cakov, Metodiy Monev, Ján Obušek
Spolupráca: Katarína Karsayová, Tomáš Fojtík, Vladimír Schmidt, Michal Tatranský
Projekt: 11. 2011 – 02. 2012, realizácia: 02. 2013 – 05. 2013
Úžitková plocha: 147 m^2
Foto: Peter Turanský, Ján Pavúr, Metodiy Monev

STUDIO CAKOV&PARTNERS

Kalin Cakov *1970 Sofia, Bulharsko _1995 FA STU Bratislava
Metodiy Monev *1977 Sofia, Bulharsko _2003 FA STU Bratislava
Ján Obušek *1978 Košice _2004 FA STU Bratislava

www.cakovandpartners.sk